

gravi contra oratione insuper castigabatur, ut quem simplici voluptate pellicere non poterat, duplici circumventum, capitis ac famæ periculo expugnaret, ardens libidinis per summam audaciam interminata est, ni pareat, sublato clamore, ut violatorem, stupratoremque, validissimis mancipiorum mox se obiecturam ad verbera, ad necem. Quid faceret deprehensa virtus, quum ex solitudine impudicæ audacia, casto periculum crearetur? Exiit ictum validissimum levi admodum declinatione. Quominus ei morem gerat, sitim causatur, et illa ut potum inferant, servos advocat, cum quibus blande sermonem sacerdos tantisper ducit, donec intrante adolescentulæ matre, ad eam explicitissima fronte conversus: Bene, inquit, habere nata mihi videtur, et confessioni, ut in hoc tanto ætu laboriosa, atque levi a valetudine decumbentibus ominosæ superendum censeo. His artibus elusa impudentia, dum templum ingreditur, Deo pro depulso periculo gratias acturus, obvium habuit Josephum Anichietam, magnum illud Brasiliæ lumen, qui re divinitus cognita, magna precum contentione apud Deum egerat, ne caderet; itaque ad eum: Et ego, inquit, rogavi pro te, ut non deficeret fides tua. Scilicet humane opis haud quaquam est, e flammis ne leviter quidem afflatum exire, imo longe facilius ab igne illesus abeas, quam a proacis femine petitione pudicus. Ibidem, *exempl. 2.*

Consimilem projectæ libidinis impressionem Claudius Aquaviva, graviore ac validiore consilio repulit, et quamquam in lubrico et ipse positus, ac ruinæ imminens, alte tamen vestigia castitatis reliquit impressa. Quæ enim ejus forma exarserat alia, quam pretendebat, febriliter borans, ubi exclusus de more ab illo judicio arbitris, quorum aures omnino quidem, sed oculos nusquam acerbè debere, idem Claudius rerum arbiter postea sancivit, ut, inquam, solito audaciam fecit, nudato repente corpore (quod flagitii pars non minima esse censetur) ardentibusque verbis Claudium aggressa, preces, blanditias, minas, Satana erudiente, miscet. Validis profecto machinis petebatur, et grandis erat tentatio homini, cui aut libidinis, aut calumnice flammis esset conflagrandum. Sed utroque ex periculo emerit Claudius consilio, tam in speciem foedo, quam exitu salutaris scaphium perspicatus, invadit, haustisque manu alvi purgamentis (parcite, qui hæc legitis) os inungit, atque attonitæ ad

oscula, ad amplexus, si terribili odoris gravitas, et sordium inquinamenta arderent, contemptim increpitans objectavit. Quod de Claudio tradidi, de Oliverio Manereo, viro Societatis primæve itidem tradunt; nec isti libidinis fœditatem penitus animo informaverant, qui tam sordida persona illi occurrendum censuerunt. Certe nulla tanta est sordium quarumlibet fœditas, quæ, si cum venereis componatur, non debeat præoptari. *Ib. ex. 4.*

Domesticum sæpe bellum pro castitate pugnantes, externo longe periculosius experiantur, lapsu faciliore, ut sine teste. Quare non minor in hoc profligando (nam confici vix unquam potest) virtus laborat; quanta fuit igitur in eo viro, qui quum hostium importunitati solus vix par esset, fornicarum legiones immisit! Crescunt in Paracuria, vicinisque regionibus fornicæ forma, atque ingenio nihil nostris dissimiles, sed magnitudine admodum enormi, quas etiam squillarum instar accolæ esse non dubitant; ergo qua rubrum (neque enim nigre illæ sunt) maxime fervebat agmen, nudum se abjiciens, immotum corpus morsibus earum diu præbuit lancinandum, ut tota ente eruentus, ac tumentibus membris victor abscederet. Quantum hic a Benedicto distat! Equidem vivos morsus, quam mortui aculei crediderim esse molestiores.

Joannes Ribera nondum erat de Societate, quum illius decora auxit. Pulcherrimas adolescentem in ipso ætatis flore ab excellentis formæ muliere adamatus, sollicitatusque ad flagitium, nequiter blandientem majori, quam pro ætate constantia repulerat; nec ideo tamen illa irascebatur, sed ipsa repulsa libidinem vehementius irritante, adolescentem solitario in loco deprehensum occupat, amplexumque expedit, ablatura per vim, quod precibus ac blanditiis non impetrarat. Pallio manus iniecerat, sed Joannes prævalens viribus, ac reluctans, lacerati frustum exiguum flagitiosi conatus monumentum, illi relinquens, liber evolavit. Feminas vepribus similes non male quis dixerit, in quas cum incedis, aut sanguinem, aut pallium dare sit necesse. *Ib. ex. vi.*

P. Franciscus Adornus (qui S. Caroli Cardinalis Borromæi confessorius, ab eodem in honore et reverentia unice est habitus) proacem feminam, quæ liberali ejus forma plecta, scelus ab eo blanditiis flagitare aggressa erat, castissimo ingenio elusit; quan-

do turpificata sordibus, seu excrementis e latrina petitis, facie, fœdiores illius amores in horrorem, nauseamque convertit. *NADASI, in anno memor. 13 Januarii.*

P. Joannes Hieronymus tolerantia et Ecclesiastico munere præstans inter primos Hispaniæ, cum Granatense collegium regeret, a procacissima femina obsceni flagitii est accusatus. Hispali Provincialis eam rem Patrum cuidam viro prudenti, ac non incurioso vesperi in cubiculo clam ad candelæ lumen exposuit, vehementi dolore plenus Is vero, qui hæc audiebat, posteaquam nihil veri mendacio illi tam enormi subesse, constanter dixisset, adiecit: Ego, o Pater, pietatem castitatemque P. Joannis ita perspectam habeo, adeoque eum ab hoc flagitio immunem scio, ut ad innocentiam viri testificandam, atque ab omni suspitione vindicandam, ausim nudam manum ardentis foco inserere. Interque verba manum protinus extendit, et in mediam lychni ardentis flammam ingressi, ac tandiu immotam sine ullo doloris sensu eam Scævola hic Christianus istic tenuit, donec omnia, quæ dicenda fuerat, narrasset, ac Provincialis rei novitate attonitus, non sine admiratione tam præclaro experimenti, ab omni disquisitione tunc faciendæ cessavit etc. Proterva vero accusatrix doloribus correpta, se ipsam percutiebat, cruciatus illos turpis mendacii supplicium esse fassa, et coram Provinciali, testibus ac notario veniam petens calumniæ sceleratæ. Romæ quoque apud Gregorium XIII, innoxius est compertus ab omni suspitione hæresis, quam ei nescio quis, imposuerat. Obiit Hispali, anno 1605. I. Julii, ætatis 60. societatis 43. *Ib. I. Jun.*

P. Antonius Cordeses multis laudibus excellenter eminebat, et in primis constans virorum gravium sensus fuit, eum primævam baptismi gratiam nullo unquam crimine perdidisse. Totis ille quidem annis sexdecim pravaram cogitationum molestiam, difficultatemque perpassus, sed eo in igne purior ejus spectata semper integritas est, ut proacem etiam aliquando feminam, ad quam fuerat velut ægram obtentu confessionis accitus, egregii facti insolentia, primum ad horrorem, tum vero etiam ad suæ detestationem lascivie commoverit. Nimirum ut ab ea sollicitari copit ad flagitium, ipse dissimulato consilio, postulatogue levandæ naturæ spatio, illud ubi datum est, vultum egesta proluvie delibatum præstolanti

obtulit, eoque spectaculo vehementer absterruit. Ipse vero ab omni ea mentis vexatione liberatus est, piæ femine (ut rebatur) oratu, quæ suas illi preces apud Deum moriens, quidquid demum obtinere libuisset, sponderat, quippe qui secundum ejus obitum perpetuè deinceps fructum pacis et tranquillitatis expertus sit. Cæterum hoc illi sive ad indulgentiam, sive ad negligentiam nullo unquam loco fuit; tanta, tamque pertinaci sensuum usque custodia, ut mulierem in formam non auderet obtutum defigere. Cumque ad sextum usque et sexagesimum ætatis annum, modico propter stomachum vino sibi indulisisset, reliquo vitæ frigida semper sitim levavit. *P. ALEA, in Vict. char. 1601. c. II, p. 144 et 147.*

P. Petro Cotonò, cum aliquando in somnis contra immissa a dæmone visa impunitati affinia, magno animi corporisque conatu luctaretur, purissimi duo Spiritus, fugatis puritatis hostibus capitalissimis, femora, fime bis circum ea convoluta, tam arcte compressere, ut cicatrix ruptæ in ambitu cutis, ante et post mortem conspicua fuerit.

B. Aloysius tanta a Deo castitate præditus erat, ut nullam obscenam cogitationem vel motum, neque noctu, neque interdiu unquam experiretur; adeo vero mulieres fugiebat, ut ei nativam cum his discordiam intercedere diceret; nullam certè, etiam consanguinitate conjunctam, aspiciere sustinebat. *Vita.*

P. Laynes Romæ cum concionaretur, a femina ad flagitium allectus erat; sed ipse tamquam sensus expertus et tamquam statua aliqua nihil sentiens, gravi oratione eum deterruit. Ipse tamen dein dixit, consultus se facturum fuisse, si confestim aufugisset. *Ilist. lib. s. p. II, n. 410.*

P. Petrus Faber in hospitibus, domibusque recentibus, vicinorum omnium Angelos invocabat, contra fallaces spiritus. Cubitum discedens, armabat se peratente S. Crucis signo, pieque ad Deum verba illa funderat: Hostem repellas longius etc. Et ad B. Virginem: Da mihi virtutem contra hostes tuos. Sentiebat enim princeps tenebrarum in tenebris maxime dominari: Valde autem, aiebat, ad hunc finem conducere, ut in diversioribus statim profiteatur quis pietatem, vel piis sermonibus, vel alio religionis actu; nihil enim vel nos, vel alios magis in officio continere, quam edita jam virtutis exempla. Denique omnium maxime hæc in re ei pro-

derat precationis studium, et pietatis ardor etc. VITA, l. II, c. xxvi.

P. Franciscus Costerus octoginta octo, quibus vixit annis, nunquam ne minima corporis inhonesta commotione, aut cogitatione pulsatus est. In se fuit adeo severus, ut perpetuo cilicio, creberrimisque flagris corpus attereret. *Biblioth. Script. soc.*

P. Balthasar Alvarez, ne in publico Inquisitionis actu mulieres aspicere cogere, septem integris horis oculos in B. Virginis imaginem defixos habebat. Semel vero a juvene et eleganti femina ad flagitium allectus, per orationem non modo se a tali periculo liberavit, sed illam mulierem etiam Deo lucratus est. Dicebat insuper, non esse in tanto periculo positum eum, qui ex subtili stamine in aliqua turri penderet, atque ille, qui positus est in occasione puritatem suam amittendi.

P. Gabriel de Loyrono nihil ægrius ferebat, quam si obscenæ rei vel tantilla species animo ejus incidisset, quam, velut ipse reus, acerbis suppliciis vindicabat. Semel cum ei noctu vigilantis simile quid incidisset, nudus prope et lecto prosiens, ad hydrium aqua plenam accurrit, eaque maxima noctis parte a cervicæ ad calcem usque se perfudit, ultimum luxuriantem carnem. ANN. MEXIC. *Coll. Mexic.* 1612.

P. Ferdinandus Paterno vocatus ad confessionem ignotæ femine, cum domum ingressus multas feminas reperisset, primum blandis verbis, tum aperta vi eum ad peccatum allicientes, invocato Deo, eoque, quo potuit modo eas repellens, concitata demum fuga aufugit. 1604. *Coll. Catinense.*

P. Laurentius Magius Romæ ad feminam ægrotam confiteri cupientem vocatus, cum ab illa ad flagitium sollicitaretur, ille ad summas angustias reductus, spatium paululum secedendi cupit, quasi satisfactorius necessitati. Rediit autem facie tota stercore turpata, quod videns mulier vitam serio emendavit. Simile quid de P. Oviedo narratur. *Ex lib. Ingolst. M. S. de propriis et solidis virtutibus.* c. iii, § 3.

P. Mattheus Boys, cum adhuc novitius esset, et mendicatum de more missus, mensæque adhibitus, verba aliqua impudica audisset, tanto mox dolore et iracundia exarsit, ut ex oculis lacrymæ, e naribus sanguis copiose proflueret. Causam rogatus: Egone, ait, dolore non afficiar, cum videam supre-

num Numen ita hæc lingue improbitate violari? AN. RHEN. *Coll. spirens.* 1611.

Joannes Berckmannus dicebat, eum, qui fit impurus, nequiores fieri omnibus diabolis. Fessus est, se nunquam ulla impura tentatione oppugnatum. Hinc non potuit etiam ob horrorem erga luxuriam Confessiones S. Augustini legere. Qui eum intuebantur, licet aliorum vultus ob periculum intueri non auderent, ipsius tamen aspectu ad castitatis amorem incitabantur. Post mortem etiam multis castitatis donum impetravit. P. II, *vit.* p. 72, p. 83.

Bartholomæus Mariana tantus castitatis amator erat, ut oppositum vitium nunquam suo nomine, sed circuitione verborum appellaret, ne vel solo nomine contaminaret. p. 87, p. 89.

Genensius Martinez, Coadjutor, licet in prædio esset, nunquam tamen cum feminis colloqui sustinuit. Unde aliquando ignem petenti vetula, oculis aversis porrexit, cum addito, si quid deinceps opus esset, per aliquem e domesticis peteret: Non enim, inquit, quæbat, qui te his foribus astantem videt, statim Catharinam Secundam, aut me Franciscum alterum cogitabit. *Prov. ven. Coll. Briv.* 1598. *Prov. Arag. Cæsar. aug.* 1642.

SIMILITUDINES.

Sicut ii, qui cœnosam et insalubrem regionem incolunt, ordinariæ male valent; ita mirum non est assiduo ægrotare animam, quæ corpus cœnosum et immundum habet. NIRENB. in lib. II, de *Adorat.* c. VIII, n. 2.

Sicut regiam purpuram cœno et luto plenam merito quis induere recusaret; ita etiam luto et fetore infectam carnem suam portare, quis merito horrere deberet. Idem.

Sicut quo major est dominus, tanto ordinariæ domus et aula mundior esse debet; ita cum nulla creatura (excepto Angelo) animam rationalem superet, merito domus ejus (quæ est corpus) purissima et mundissima esse deberet. Idem.

Sicut sponsæ magnorum Principum, si fideles sint, omnia facile a sponsis suis impetrant, ut patet in Esther, quæ liberationem totius populi Judaici ab Assuero obtinuit; ita multo magis sponsa supremi Regis Christi omnia, et maxime aliorum liberationem a peccatis obtinebit. Idem.

Sicut Virgo in Zodiaco regnans, terram

maxime frugiferam facit; ita si castitas in animo hominis regnet, fructus honoris et gratiæ copiosos germinare faciet. *Imago primi Sæculi Soc.* l. II.

Sicut apes, dum vehementior furit ventus, lapillos pedibus apprehendunt, qui illis sint abstraxerit loco, ne a tempestate huc illicque pellantur; ita ne castitas nostra a tentationum ventis periclitetur, subarrare nos oportet cognitione ejus, quod ex nobis ipsis habemus, et considerare nostram imbecillitatem, arripiendo pedibus nostrorum affectuum lapidem vivum Christum Dominum nostrum, cujus virtute fortitudinem induemus, et constantiam quam ad ejus gloriam intendimus. S. AMBR. l. III de *Virg.*

Sicut optimus corporis habitus, et coloris bonitas pugilem a cæteris distinguit; ita Christianum a cæteris macilentia corporis pallorque deflorescens, qui continentia individuum comes est, indicio est, eum in luctu carnis Adversarium suum feliciter, fortiterque prostravisse, atque adeo dicere cum S. Paulo posse: Cum infirmor, tunc potens sum. DADRÆUS in *loc. Carm. simil. v. Castitas* f. 79.

MOTIVA.

Exemplum Christi, qui castos habere parentes et discipulos voluit; a diabolo circa castitatem tentari noluit, et neque ab hostibus suis unquam vel minimum quid circa castitatem objici voluit.

Dignitas castitatis, utpote quæ juxta SS. Patres hominem Angelis similem, imo ex hæc parte aliquo modo nobiliorem facit.

Premium castorum, quod aliquando P. Ledesma Soc. Jesu indicatum est, cui, cum de castitate servanda prope desperaret, B. Virgo cum S. Magdalena, et SS. Catharina M. et Senensi apparuit, promissioque ad castitatem servandam auxilio in habitu hanc stropham per socios cantari curavit: Divina res est castitas, divina sed sunt præmia, quæ continentî dat Deus. NADASI, 18 Nov.

Utilitas, quæ ex eo colligitur, quod anima casta fiat sponsa Dei. Si ergo Principes huius mundi sponsis suis tantas delectationes et recreationes, tantas divitias et honores provident, quanto magis Rex cæli et terræ sponsis suis talia preparabit?

Bene ponderare, quam vilis, turpis, brevis noxiæque tum corpori, tum animæ sit

voluptas venerea; quamque adeo indignum sit pro tam brevi voluptate pulcherrimum et amabilissimum cæli sponsum repudiare.

Voti obligatio, si enim in sponsis Regum terrestrium fidem datam frangere per adulterium tam turpe censetur, quam turpe erit, si celesti Sponso non tantum per adulterium cum creaturis (quæ spiritualiter omnes vel fratres vel sorores nostræ sunt) sed etiam per incestum frangatur.

MEDIA.

Timor Dei; hæc enim est herba, quæ Arazium etiam in mediis aulæ periculis castitatem illibatam servavit. *Hist. Soc.* p. II, l. V, n. 63.

Amor et cultus B. Virginis; si enim, ut D. Bonaventura apud Canisium testatur, ex venerando vultu et corpore probitatis divinum aliquid, et virgineus frigidusque ros, qui ad impuritatem omnem spectantium arendam et extinguendam mirifice conferebat, et quasi virgines germinabat, aut ad majorem vite honestatem provocabat, quanto magis ab ea nunc gloriosa simile auxilium expectari poterit? Ita sane expertus S. Ignatius et P. Ledesma, ut supra in Ex. domest. n. 1, et § 7, n. 3, dictum est.

Humilitas; hinc apud præcos Patres maxime instar erat, non posse ad purum quempiam carnalibus vitiis emundari, nisi universum laborem suum atque conatum ad tantæ perfectionis finem intellexerit non posse sufficere, nec eam nisi miseratione Dei, et adjutorio comprehendi contingat. Et Climacus in *Scala Paradisi* ait, eum, qui sudoribus et laboribus suis adversus hujusmodi adversarium pugnat, similem esse ei, qui inimicum suum papyro ligavit; qui vero continentia ac vigiliis oppugnat, ei similem esse, qui catenis torquibusque hostem devinxit: qui denique altissima humilitate et vacuitate iracundiæ depugnat ei comparari, qui occidit inimicum et in arena occultavit. *Grad. x.*

Fuga occasione; ita Josephus Patriarcha exemplo suo docuit, relinquens pallium in manibus uxoris Patipharis, contagium quippe judicavit, uti S. Ambrosius ait, si diutius moraretur, ne per manus adulteræ libidinis incentiva transiret. Nam, ut bene Tertull. facile est, non appetere, quod necias; at aversari, quod desideraveras, num-

quam. Accedit consilium Sapientis : Quasi a facie colubri fuge peccata. Nam, ut Balde-santus l. c. ait, ideo fit, ut habitent et depas-centur hominum flagitiosorum cadavera serpentes, quod in vivientium animis sibi olim struxerint habitationem. Recte ergo sponsa, Cant. ult. : Fuge, dilecte mi, et assi-milare caprea, etc. Hinc Daphnis eb fugam libidinis in laurum conversa dicitur, ut si-gnificarent hoc figmento Poete, victoriam de carne non facilius, quam per fugam, ob-tineri posse. *Stim. virtut. l. I, c. vii et seq. l. I, de Joseph. c. v, l. ad ux.*

Labor et occupatio honesta; hinc S. Hier. ad edomandam carnem, Hebræam linguam addidit, et postea dixit : Ama scientiam Scripturarum, et carnis vitia non amabis. Ob eandem causam Pater quidam monas-terii, adolecentem quemdam luxuria gravi-ter tentatum, jurgiis et diceriis onerari præ-cipit, ut sic ei ad intendendum cogitati-onibus non vacaret. *Stim. virtut. l. II, c. xxii et xxiii.*

Frequens usus Sacramentorum; præcipue sacre Communionis, de hoc enim dicit S. David, Ps. 22 : Parasti mensam adversus eos, qui tribulant me. Hinc pulchre S. Bonav. : Si ergo, o anima, carnem diligis, nullam carnem, nisi Christi carnem ames. *Stim. virtut. l. II, c. xxviii.*

Præsentia trium sociorum, Dei, B. Virginis, et S. Angeli Custodis; nam si, teste Seneca, magna pars peccatorum tollitur, si peccatoris testis assistat; quanto magis si tres isti cogitantur præsentés. Ita sane expertus S. Ephrem, mulierem ad scelus provocan-tem ad publicum forum invitans. *LUDOV. DE PONTE l. III, tr. II, c. x, § 4.*

Accurata sensum, præcipue oculorum custo-dia; quia, ut sapienter S. Basilus adver-tit, sensualis voluptas est instar alicujus fontis habentis plura epistomia, qui aquam fundit per sensus et potentias carnis, et instar serpentis multorum capitum, quæ omnia inficit veneno. Hinc sponsa *Hortus conclusus et fons signatus* appellatur. *Stim. virtut. l. I, c. xi.*

Votum, saltem ad tempus editum, et ejus renovatio; per hoc enim provocatur partim liberalitas Dei ad gratiam offerendam; par-tim firmatur voluntas in proposito castita-tis servando, si enim ingens est incivilitas, non stare verbis aut promissis, quæ Regibus et Principibus hujus mundi sunt facta, quan-to major erit inurbanitas atque irreverentia

si promissio Deo facta non impleatur. *LUDOV. DE PONT. t. III, art. 4, § 2.*

Sic Michael Sanch., e Soc. Jesu Coadju-tor Gallus, cum rursus solus degeret, oeco-nomiæ administrandæ causa, et a proci-bus feminis non semel ad turpia varie ur-geretur, sese humi projecit in genua, et conceptam votorum religiosorum formu-lam recitabat ardentem, aiebatque, id sibi semper perfectissimo remedio fuisse ad om-nes turpes imagines e mente penitus abster-gendas. *NADASI, in anno memor. 23 Julii.*

Oratio; hoc clypeo S. Hieron. usus est, qui de se ipso sic scribit : O quoties ego ipse in eremo constitutus, et in illa vasta solitudine, etc. putabam me Romanis inter-resse deliciis? Sedebam solus, qui amaritu-dine plenus eram; horrebant sacco membra deformia, et squalida cutis situm Æthiopica carnis obduxerat, quotidie lacrymæ, quoti-die gemitus, etc. Ille igitur ego, qui ob gehennæ metum tali me carcere damnave-ram, scorpionum tantum socius, et ferarum; sæpe choris intereram puellarum; pallebant ora jejuniis, et mens desideris estuabat in frigido corpore, etc. Itaque omni auxilio des-titutus, ad Jesu jacebam pedes, etc. Memini me clamantem diem crebro junxisse cum nocte, nec prius a pectoris cessasse verberibus, quam rediret, Domino increpante, tran-quillitas. *S. Hieron. epist. xxii.*

Hinc S. Paulus ter Dominum rogavit, ut discederet stimulus carnis ab eo, sciens ni-mirum cum Sapiente, quoniam non posset esse continens, nisi Deus daret.

Castigatio corporis; hoc medio usi sunt Paulus castigans corpus suum et in servitu-tem redigens, quod non fit profecto vulpina cauda. Hieronymus pectus tundens non levi digitorum pulsu, sed gravi lapidis perensu, Franciscus in nive se volvens pectus, et uxoreulam ex nive conficiens, cujus frigore flammam extingueret. Benedictus, detracta sibi veste, in spinis se rotans, ut carnis sti-mulum spinarum aculeis contunderet. Guil-lelmus Aquitanus ferro thorace pectus, ca-tena renes constringens, ut hac fibula sensualitatis bellam frænaret. Dominicus catena in corpus sæviens, profecto non ut muscas abigat. Damianus scopis se armans, et novus in palestra Christi virgator, cor-pus sævissime dilanians, Alphonsus Rodri-quez, annis 47, feminam de facie nunquam videns, ideoque crebro a Virgine Virginum visitatus. *Stim. virtut. l. II, c. xii. SANDÆUS, in*

Flore mystico, orat. v, fol. 362 et 368.

Principis obviare; de quo in vita B. Egidii Minoritis sic legitur : Non ita diu post obitum sancti Francisci, Religiosi aliquot, quorum plerique cum illo vixerant, inter se habere consilium, in quo quisque profer-ret, quid de intemperantiae importunitate vincenda maxime sentiret. Diets sunt a variis sententiæ varia; fuit qui diceret, se cum impugnetur, objicere sibi deformati-tem hujus vitii, quod non modo abominare-tur Deus, sed ne homines quidem peccatissi-mi, nisi occultantes se, lucemque effugitan-tes, admitterent. Tum alius : Ut primum, inquit, meditationem hanc sentio, provolvor in genua, et cum lacrymis Virginis Matris auxilium imploro; neque ego precandi fi-nem ante facio quam hostis faciat impug-nandi. Sequetur, ut tertius diceret, Juniperus : Ego, inquit, cum procul adventan-tem hunc inimicum prospicio, portas animi bonis desideriis sanctissimisque cogitati-onibus ocludo; et interius sublata voce : Pro-cul, procul, exclamo, occupatus est diver-sorii locus! Erat tum præsens sanctissimus vir Ægidius, charissimus olim S. Francis-co discipulus. Is audito responso Juniperi : Ego, inquit, arma mihi Juniperi assumo. Certe enim, qui potestatem subeunda do-mus inimico facit, periclitatur, ne plus damni, quam lucri reportet; eo quod pro-ditrix nostra caro mox se cum hoste con-jungat. Itaque non expectandum, dum in-gressus opprimatur, sed ab ipso etiam pro-hibendus ingressus. *SURTUS, tom. VII, 23. Aprilis.*

Fuga mulierum; sic S. Hieronymus suasit dicens : Quid tibi necesse est in ea versari domo, in qua necesse habes quotidie aut perire, aut vincere? Quis unquam mortalium juxta viperam securus somnos capit, quæ et si non percutiat, certe sollicitat? Securius est, perire non posse, quam juxta periculum non perisse. *S. HIER. ep. xlvii.*

Et alibi : Hospitium tuum aut raro, aut nunquam, mulierum pedes terant. Puellas et virgines Christi aut ignora, aut æqualiter dilige. Ne sub eodem tecto mansites, nec in præterita castitate confidas. Nec sanctior David, nec Samsone fortior, nec Salomone potes esse sapientior. Memento semper quod mulier Paradisi colonum de possessione sua ejecit. *Lib. II, ep. xii.*

Memoriam passionis Christi; hanc S. Au-gustinus expertus est efficacem, dicere soli-

tus : Nullum tam potens est, tam efficacem medicamentum contra ardorem libidinis, sicut mors Redemptoris mei. *S. AUG. Ma-nual. c. xxxii.*

Tunc enim occurrit illud S. Bernardi : Deus meus pendet in patibulo, et ego voluptati operam dabo? Et dices cum fidei Uria : « Arca Dei, et Israel, et Judas habitant in papilionibus, et dominus meus Joab, et servi domini mei super faciem terræ manent; et ego ingrediar domum meam, ut comedam, et bibam, et dormiam cum uxore mea? Per salutem tuam, et per salutem ani-mæ tuæ non faciam rem hanc. » Olim Ro-manus quidam, quod lugente patria, domi rosis coronatus fuisset, capite est condemna-tus, et Christianus Ducis sui ac Dei summo lætu, rosis coronari, voluptatibus indulgere audebit?

Obedientia; ita S. Bernardus præscripsit : Qui terram illam, quam Dominus dixit a mitibus possidendam, corpus hoc nostrum intelligit, quod si possidere velit animam, si regnare desiderat super membra sua, ne-cesse est, ut ipsa sit mitis, et superiori suo subjecta. Itaque non dubitat affirmare, cum caro a spiritus imperio rebellat, indicium esse, quod ipsa quoque anima non perinde ac deberet, superioribus potestatibus sub-jecta sit, et contra, si se subjecerit, ipsam quoque corpus suum obediens et subjectum inventuram. Quod ipsum egregie confir-mans S. August. : Expedi, inquit, inferius subjeci superiori, ut ille, qui sibi subjeci vult, quod inferius est, se subjeciat superiori suo. Agnosce ordinem, quare pacem. Tu Deo, tibi caro. Quid justius? Quid pulchrius? Tu majori, tibi minor. Servi tu ei, qui te fecit, ut tibi serviat, quod propter te factum est. Si autem tu contemniss servire Deo, nunquam obficies, ut tibi caro obtemperet. Qui non obtemperas Domino, cruciaris a servo. *S. AUG. in Psalm. ciii.*

Hinc et Thomas Kempensis ait : Qui non libenter et sponte suo superiori se subdit, signum est, quod caro sua necdum perfecte sibi obedit, sed sæpe recalcitrat et remur-murat. Discere ergo celeriter superiori tuo te submittere, si carnem propriam optas sub-jugare; citius namque exterior vincitur ini-micus, si interior homo non fuerit devastatus. *THOM. KEMP. l. III. de Imit. C. c. xiii.*

ASCETICA.

Ut hanc materiam, quæ ad seipsum, et ad alios dirigendos pernecessaria est, ex fundamento solide intelligat Asceta, noverit: 1. Statum continentia perpetua duo genera personarum complecti. Primum est eorum, qui nunquam experti sunt ullam voluptatem carnalem, et etiam per reliquam vitam nunquam experiri stauerunt, et hic status proprie Virginitas appellatur. Secundum est eorum, qui post amissam (sive cum, sive sine culpa) virginitatem, stauerunt castitatem deinceps perpetuo servare; et status iste proprie Cælibatus vocatur. LUDOV. DE PONTE t. III, tr. II, c. 3.

Bene apprehendat commoda et excellentias, quas status continentia præ statu matrimonii habet et offert, quæ quidem ad quatuor fere revocari possunt a S. Apostolo Paulo, I Cor. vii, indicatas, quarum prima est quies et tranquillitas in puro Dei amore, et rebus omnibus, ejus obsequium spectantibus; nam ut Apostolus ait: Qui sine uxore est, sollicitus est quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo. Secunda est quod ad aliores sanctitatis gradus hominem extollat; nam eodem Apostolo teste: Mulier innupta, et virgo cogitat, quæ Domini sunt, ut sit sancta corpore et spiritu; ibid. §. 1.

Qui quidem fructus, quanti faciendus sit, pulchre S. Hieron. his verbis indicat: «Non existimes parvam esse virginis amplitudinem et excellentiam, quod dicatur de illa, quod cogitet quæ Dei sunt, ut sit sancta corpore et spiritu, nam etsi nullam etiam mercedem haberet, sufficeret ei hæc sola prælatio, cogitare quæ Domini sunt. Hujus fructus est sanctitas carnis et spiritus. Nam virginitas illa est hostia valde grata Christo; cum neque cogitatio spiritum, neque luxuria carnem inficit, aut maculat.» Lib. I ad Jovinianum.

Tertia est, quod conferat facultatem sine impedimento Dominum obsecrandi; cum enim elevet animam ad Sponsæ Dei dignitatem, hoc ipso aperit ei portam, quando-cunque voluerit cum Sponso suo suavis conversandi, et tanto facilius gratiam impetrandi, quanto magis ea necessaria est ad castitatem promissam servandam. Quarta est quod singularem claritatem et dignitatem afferat animæ, juxta illud Sapientis:

«O quam pulchra est easta generatio cum claritate; immortalis est enim memoria illius, quoniam et apud Deum nota est, et apud homines.» SAP. IV, 1.

Id quod supra clarius indicavit dicens: «Felix spado, qui non cogitavit adversus Deum nequissima; dabitur enim illi fidei donum electum, et sors in templo Dei acceptissima.» SAP. III, 14.

Pariter bene apprehendere studeat incommoda, quæ secum videtur status continentia afferre, et propter quæ aliqui ipsum tantopere horrent; ea autem sunt tria potissimum. Primum est *Solitudo*, eo quod societate viri aut uxoris careat, qui auxilio, et subsidio sint in adversis. Secundum est *Sterilitas*, seu prolis carentia. Tertium est *Familie et nominis*, quod in terra habere poterant interitus. Ibid. §. 1.

Contra quæ impedimenta in primis universim objicere posset Christus illud Eleanæ dictum ad Annam uxorem: Anna, cur fles, et quamobrem affligitur cor tuum? Numquid non ego melior tibi sum, quam decem filii? Deinde vero in mentem revocanda est illa Dei per Isaiam facta promissio: «Ne dicat Eunuchus: Ecce ego lignum aridum, quia hæc dicit Dominus Eunuchis qui custodierint Sabbata mea, et elegerint quæ ego volui, et tenuerint fœdus meum, dabo eis in domo mea et in muris meis locum, et nomen melius a filiis et filiabus; nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit.» I REG. v, 8.

Multo minus vero timendus est ipsius mundi interitus, ob continentiam; nam cum ea sit liliū inter spinas, liliū super capitella columnarum templi, de quibus, III REG. XXI, dicitur: «Pauci sunt, qui spinas non horrent; aut, qui animum habent ad conscendendum, ut ejus pulchritudine fruuntur.»

Ut fuscus videre est apud Platum.

Ante omnia diligenter perpendat, quod sicut teste S. Greg., sunt duo genera luxurie, altera carnis, quæ castitatem corrumpit; altera cordis, quæ de ipsamet castitate gloriatur; I. III. c. xxvi, ita duplicem quoque suo modo castitatem, carnis scilicet, et cordis, assignari posse et debere. Hinc sapienter advertit S. August. prima pugnam eorum, qui desiderant continentiam, esse debere contra demonis suggestiones, instigantis ad multum sibi ipsis tribuendum et fidendum. Unde per medici-

nalem providentiam Dei S. David paululum desertus est a Rectore, ut per exitialem superbiam desereret ipse Rectorem, agnosceus ex lapsu suo, se non posse solum servare sanctitatem, quam habebat. Lib. de *Continentia*, cap. iv.

Ex quo recte infert Cassianus, apertum indicio esse proxime obtinendi donum castitatis, non sperare illud ex sola sua industria; et singularem esse de luxuria victoriam, non fidere propriis viribus ad eam vincendam, sed eam a divina misericordia sperare, et recurrere continuis suis orationibus ad Dominum, qui potest illam dare. Coll. XII, c. xv et xvi.

Et quamvis hæc fides videatur facilis, est tamen, ut bene observat S. Gregorius, satis difficile homini, non credere esse a se, quod videt et experitur in se. Porro consistit hæc humilitas in tribus potissimum capitibus. Primo, ut summo secreto quis sibi soli ita servet castitatem, ut nullo verbo, quod vanitatem aliquam, aut jactantiam sapiat, aut inane desiderium ostendat, quod propterea in honore esse velit, illam prodatur. Secundo, ne quis inaniter gloriatur de excellentia, et perfectione sui status, aliosque, qui minus perfectum habent statum, contemnat. Tertio, ut semper vivat in timore suæ infirmitatis, memor quod Eva, cum esset virgo, fuerit decepta a serpente.

Bene etiam intelligat, quem fructum afferat votum, si castitati jungatur, quod scilicet castitas voto firmata, sit similis velleri Gedeonis, a carne ovis separato; cum castitas sine voto sit similis velleri, quod adhuc carni inhæret, adeoque rore benedictionis celestis non perinde, ut illa, implebitur.

Advertat, etsi, ut ante n. 3. dictum est, magna semper de viribus propriis diffidentia sit concipienda, sedulo tamen cavendum esse, ne per eam fiducia in divine gratia auxilio minuatur, ideoque insignis illa Dei promissio apud Isaiam facta semper ob oculos habenda erit: Hæc dicit Dominus creans te Jacob, et formans te Israel: Noli timere, quia redemi te, et vocavi te nomine tuo (id est specialiter elegi) meus es tu (multis quidem, sed præcipue desponsationis titulo) cum transieris per aquas, tecum ero, et flumina non operient te. Cum ambulaveris in igne, non combureberis, et flamma non ardebit in te, quia ego Dominus Deus tuus, sanctus Israel Salvator tuus. ISAÏAS, c. XLIII, 1.

Bene etiam notandum ex Cassiano, virginitatem duos habere gradus. Primum imperfectum et proprium Tyronum et pugnantium, quem Aristoteles proprie Continentiam vocavit, eo quod hi proprie se continent, et passionum impetum refrænant, qui gradus adumbratus est in tribus pueris in fornacem Babylonicam conjectis, qui saltem quoad vincula patiebantur effectum combustionis. Secundum perfectum, proprium hominum jam consummatorum, et quasi triumphum agentium, qui pugna absoluta magna pace fruuntur. Coll. XII, c. x et XII. Et hæc Puritas Angelica vocatur quæ figurata est per rubum a Moysæ visam, quæ ardebat, nec consumebatur. EXON. III, 3. Neque propterea, quod difficultate careat, imperfectior est priore, quia ut bene S. Thomas docet, non semper est melius, quod difficilius est, nec semper minus bonum, quod suavis est ac facilius; sed respicienda est origo et causa facilitatis, quæ si sit naturalis, minuit meritum; si autem spiritalis, et laude digna promovet meritum; neque enim par esset, ferventem suo fervore sibi impedimentum perfectionis meriti et præmii causare. II. 2. qu. 153, ar. IV ad 24.

CONCEPTUS PREDICABILES.

NATURA ET PRÆSTANTIA CASTITATIS. —

Comparari potest speculo, dicendo in exordio, solere virgines pulchritudinis amantes, ante omnia curare, ut pulchrum speculum habeant, in quo examinent, an non macula aliqua, vel aliud quid reperiat, quod pulchritudinem minuat, vel tollat; idem facere castas mentes, pulchritudinis internæ et puritatis corporeæ, quæ castitas merito censetur, amantes; ut ergo examinare possint, jam nunc pulcherrimum et nitidissimum speculum oblatum iri. Hoc præmisso exordio, in corpore dicatur, duo ad speculum requiri: 1. Plumbum, per quod intelligitur humilitas, summe necessaria ad castitatem uti ex §. præced. n. 4. patet, ubi castitas cordis vocatur. 2. Vitrum, per quod intelligitur ipsa castitas corporis, quæ fragilis est, ut vitrum, sed clarissima juxta illud: O quam pulchra est easta generatio cum claritate, etc. SAP. IV, 1.

Et propterea inficitur tribus potissimum

rebus, ut speculum. 1. Vento pulverem inspergenter, vel pulvere invisibili, per quem intelliguntur cogitationes impurae. 2. Anhelitu oris, per quem indicantur verba impudica, etc. 3. Per tactum manuum, per quem significantur opera carnalia. Hæc ergo fuscus explicentur, et excitetur auditor, ad speculum hoc frequenter inspicendum, ut, quid desit pulchritudini suæ, cognoscere et emendare, sique Deo velut animæ Sponsio magis placeat, et in æternum thalamum introduci queat.

Dici potest, Reges Galliæ, qui Christianissimi vocantur olim Bufones (*Crotten*) habitus in Insignibus, quod quia fœdum est animal; ideo substituisse liliam, ad ostendendum candorem, quem Reges in corpore, anima, et morum sinceritate, seu sincera conversatione habere debent. Dicatur proinde, idem tanto magis curandum cuius Christiano, quanto meliori titulo et auctoritate possidet hoc nomen; quare te ostensurum, quomodo id fieri debeat.

In prima ergo parte concionis dicatur, vereri quem non immerito posse, ne Bufonem, id est, peccatum in cordis insignibus ferat. Comparetur Bufo cum peccato, primo per fœditatem. Secundo per inhabitationem luti. Tertio per veneni abundantiam; pro quo vide Pædagog. p. I, c. II, et Fera II. Pent. Conc. 6. In secunda parte demonstratur, quomodo liliam substituere debeant, id est, tripliciter candori, corporis per castitatem, animi per puritatem, morum per sinceritatem studere; pro quo videri potest Faber in Auctario in Festo S. Cath. them. 1. Claudatur seria adhortatione ad hoc pulcherrimum liliam procurandum, ut vere agnoscat Christianissimi, et ut tales non terrestres, sed cœlestes Regnum possidere mereantur.

Idem scopus probari posset per comparationem animæ castæ cum Esthere Regina, narrando in exordio breviter historiam de Esthere, et dividendo corpus concionis in duas partes, quarum prima ostendat, animam castam Estheri similem esse, primo in nomine, quod exponitur occulta, seu abscondita, per humilitatem, vel solitudinem. Secundo in contemptu omnis vanitatis et ornatus muliebri, juxta illud Estheris, quæ non quesivit mundum muliebrem. *ESTH. c. II, 15.*

Tertio in pulchritudine, juxta illud Estheris: Erat enim formosa valde, et incredibili pulchritudine, et omnium oculis gratiosa,

et amabilis videbatur. *ESTHER c. XIV, 18.*

Quarto in purissimo amore Dei, juxta illud: Tu scis, quod nunquam letata sit ancilla tua, ex quo huc translata sum, in præsentem diem, nisi in te Domine Deus etc. In secunda parte ostendi potest sum, quomodo placuerit oculis Dei, et electo in sponsam et Reginam, juxta illud: Veni de Libano, sponsa mea; veni, coronaberis. *CANT. IV, v. 8.*

Secundo, quomodo etiam publicæ et communi utilitati Ecclesiæ, et reipublicæ Christianæ prosit juxta illud Estheris: Si inveni gratiam etc. Dona mihi animum meam, pro qua rogo, et populum, pro quo obsecro. *c. VII, 2.*

Tertio, quomodo omnia impetrare queat, juxta illud Esth: Quæ est petitio tua, Esther, ut detur tibi? Quid vis fieri? Etiam si dimidiam partem regni mei petieris, impetrabis. Claudatur ad modum prioris concionis. Vide *FABR. in Festo Nativ. c. v.*

Idem scopus probari posset comparatione facta animæ castæ cum Judith Holofernem superante. Et in prima parte ostendi, quam bene comparetur caro Holoferni. 1. Propter nomen quia idem significat, ac *Fortis dux*. 2. Propter obsessionem Bethulæ, quæ idem ac *Virgo* significat. 3. Propter modum obsidendi et expugnandi, quia scilicet jubet præcidi aquæ ductum cœlestium gratiarum, impediendo ab oratione, usu Sacramentorum, exercitio virtutum, per quæ gratia obtineri, et sitis animæ ad voluptates spirituales expleri solet. In secunda parte ostendi potest, quomodo Judith hunc Holofernem superaverit. 1. Orando, et aliorum pro se preces exposcendo. 2. Habendo super lumbos suos ciliçium et jejunando. 3. Assumendo gladium et caput amputando, per quem intelligi potest serium servandæ castitatis, statui suo convenientis propositum, vel votum.

FRUCTUS SEU EFFECTUS. Potest etiam anima casta throno eburneo Salomonis comparari intelligendo: 1. Per ipsum ebur castitatem, et per curram charitatem. 2. Per leuculos duo castitatis officia, abstinere scilicet et sustinere. 3. Per sex gradus sex diversa genera continentium religiosorum, ecclesiasticorum, virginum, viduarum, cœlibum volentium perpetuo continere, conjugatorum. 4. Per marus, cooperationem nostram cum divina gratia. 5. Per duos magnos leones magnanimitatem et fiduciam. 6. Per ascensum purpureum, merita

Christi per sanguinem et passionem ejus procurata, nobisque applicata, et etiam per propriam mortificationem; quæ omnia fuscus explicata videri possunt apud *LUDOV. DE PONTE*, tom. III, tr. II, c. 1.

Potest primarius fructus familiaritatis cum Deo explicari ex occasione illorum verborum ex Cantici: Dilectus meus mihi, et ego illi, qui pascitur inter lilia. *CANT. XIX, 9.*

1. Propter candorem castitatis, et pulchritudinem. 2. Propter sex folia candida, id est, sex diversos gradus continentium, ut supra dictum. 3. Propter sex virgulas aureas intra liliam reperiri solitas, per quas significantur sex actus perfecta castitatis, nempe in operibus, in verbis proferendis et audiendis, in aspectu et reliquis sensibus, in cogitationibus ac desideris internis, in evitandis omnibus occasionibus in intentione, quæ hæc omnia fiunt, non ex necessitate, sed purissimo amore castitatis et desiderio placendi Deo. 4. Propter durum corticem mortificationis internæ et externæ, cui liliam tanquam sustentaculo immititur. 5. Propter odorem boni exempli, quem de se emitit, juxta illud Ecclesiastici: Florete, flores, quasi liliam, et date odorem, et frondete in gratiam, et collaudate canticum, et benedicite Dominum in operibus suis. In secunda parte ostenditur, quomodo Christus libenter pascatur inter hæc lilia, id est, suas delicias et conversationem habeat, propter similitudinem, amorem, munditiam, et minora impedimenta. Potest claudi, repetendo illud: Florete, flores, etc. vide *LUDOV. DE PONTE*, tom. III, tract. II, cap. I.

MEDIA. — Potest ex occasione illius dieti Sponsi, Cantic. II. *Sicut liliam inter spinas*, dici, quod dicatur anima casta inter spinas, ob varias causas. 1. Quod sicut liliam sua excellentias pinas superat; ita etiam casta anima longissime excedat eas, quæ castitatem non profitentur. 2. Quod sit inter spinas, id est, crescat et nutriatur per spinas variarum mortificationum. 3. Quod sicut liliam non impeditur per spinas a crescendo; ita nec spinæ curarum et sollicitudinum, quæ in hac vita occurrunt, impediunt animam castam a sancti amoris exercitiis. 4. Quod anima casta sit circumdata spinis, id est, personis impediendis a proposito castitatis, quales sunt diabolus, parentes proci aut meretricies, mali socii, nos ipsi. Claudi potest concio adhortando, ut pergat esse liliam, pergat cre-

scere, pergat odorem emittere, neque horreat spinas, quia nemo coronabitur, nisi qui legitime certaverit.

Potest ex occasione illius sententiæ ex Proverbiis: «Omni custodia serva cor tuum.» *PROV. v. 23.*

Representari imago, ejus oculi velo obducti sint, aures spinis obseptæ, os sera oclusum, nasus digitis compressus, manus funiculo ligatæ; et inde sumi occasio ex explicandi mortificationem sensuum, quæ est potissimum mediis ad castitatem conservandam; videri potest *Drexelius*, in *Niveta* l. II, cap. IX et *Stimulus virtutum*, l. I, c. XI.

Potest ex occasione fabulæ de Daphnide fugiente procum, et in laurum conversa, ostendi. 1. Quod optimum medium sit, fugere; ejus figura fuit mulier in Apocalypsi, fugiens in solitudinem, ut vitaret Draconem, ibique inveniens sedem paratam a Deo. *APOC. XII, 6.* Quem in finem servare multum poterit *Stimulus virtutum*, l. I, c. VII, VIII, IX, X.

2. In specie, quenam res fugienda sint, nempe otium, societates mala, saturitas ventris, libri inhonesti, saltatio de quibus iterum videri potest *Stimul.* l. c. XIV, XV, XXXI.

Potest ex occasione insignis facti S. Bernardi quo clamavit: Latrones, latrones! etc. ostendi, quam vere S. Bernardus eos latrones vocaverit. 1. Quia ut latrones seducunt cantu. 2. Quia ut latrones spoliant divitiis virtutum et meritum. 3. Quia omnino denique animam occidunt. 4. Quia inter bestias in silvis obscuris habitare solent. Vide *Drexelius Niveta*, l. I, c. IX, et *Stimulus virt.* l. I, c. XIV et XV.

ALII CONCEPTUS PRÆDICABILES.

Id, quod in virginibus, quam maxime diligenter, est vultus, morumque pulchritudo, et elegantia, quæ profecto in anima est eximia et singularis. Unde psaltes regius ait: «Concupivit Rex decorem tuum.» Et S. Augustinus inquit: Pulchra est casta juvenum pudicitia, et Deo amabilis, et ad omne bonum diliguntur. Sponsus in sacro sui epithalamio sponsæ pulchritudinem depingere, aut describere volens, inquit: «Venter ejus eburneus, distinctus saphiris.» Pro cujus loci intelligen-

tia sciendum, quod ebur ex dentibus elephanti confici solet, hoc autem animal est castissimum, siquidem generationis causa semel tantum in vita cum sua commiscetur consorti; præterquam quod ebur eximio candore suo hanc representet virtutem. Saphirus autem instar cœli stellati colorem habet cœruleum, auri punctis hinc inde venustissime distinctus; et ideo hæc quoque gemma honestatis et pudicitiae virginæ egregium est symbolum. Idem quoque Sponsus, seu Spiritus Sanctus, alia sponsæ virginæ membra describens talibus semper utitur symbolis, quæ ad virginæ puritatem exprimendam specialiter diriguntur; unde oculus ejus esse dicit sicut columbæ, caput vero ejus aurum optimum, labia ejus per liliæ candorem exprimit, manus denique hyacinthis plenas, capillos vero elatis palmarum ramis similes esse asserit. Verum quidem est, quod ultimus capillos sponsæ inter et palmarum ramos adductus parallelus, prima facie ab omni videatur proportionem esse alienus, siquidem capilli subtiles, graciles sunt et debiles, palmarum vero rami grossi et robusti; attamen si quis parallelum hanc intimius consideraverit, inveniet utique, quod debilius sensu fœmineus, in quo virginitas quam maxime germinat et efflorescit, longe sit victoriosior, pluresque triumphorum erexerit palmas, quam robustus sexus virilis. Ad hæc sicut capilli specialem capiti venustatem adferunt, et ornamentum; ita quoque casti et virginæ Christo, qui Ecclesie caput est, magnam conciliant speciem et venustatem. Unde S. Cyprianus ait: Flos est ille Ecclesiastici germinis, decus atque ornamentum gratiæ spiritualis, Dei imago, respondens ad sanctimoniam Domini, illustrior portio gregis Christi. Et ideo Spiritus Sanctus de puræ ejusdem animæ pulchritudine disserens, cum admiratione dicit: «O quam pulchra est casta generatio cum claritate!» Capilli porro ex carne nascuntur, nec tamen ullam cum ea necessariam habent conjunctionem, unde sine dolore aut ullo damno a carne raduntur; pari quoque modo casti in carne præter carnem vivunt, et tametsi hæc carne circumcingantur, vivunt tamen, ac si carnis prorsus essent expertes. JOSEPHUS MANSI, tract. XV, disc. 1, num. 12.

Indubitatam est, quin inter pretiosiores et venustiores gemmas, quæ virginæ puritatem, Margarita primum omnium locum tenet; hæc autem

tametsi suam in aquis marinis originem habeat, quantum tamen ab illis differens est et diversa? Mare enim colorem refert viridem, aut cæruleum, Margarita vero album et candidum; mare salsum est et amarum, Margarita vero colliquefacta dulcescit; mare pavorem et terrorem incutit, juxta illud: «Mare vidit, et fugit,» innata vero Margaritæ proprietas est, quod cor hominis dilatet et lætificet; mare instabile est et procellosum, Margarita vero solida est et firma; Margarita tametsi in medio hujus maritimi elementi nascatur, concha tamen, in qua generatur, rorem cœli, aliosque concipit influxus cælestes; quæ eadem prodigia in anima cernuntur pura et virginæ; tametsi enim in hujus nostræ mortalitatis luto nascatur, fragilis quoque et ipsa, lapsibus frequentibus subjecta, a carnis desideriis stimulata, et instigata a spiritu fornicationis, vivit tamen pura et immaculata, haud secus ac si nullum haberet eum terra commercium, et veluti si purus spiritus esset; unde fit quod immortalis animæ Sponsus, qui spiritum ponderator est, tanti talem quamdam animam faciat, ut ad instar prudentis negotiatoris, inventa una pretiosa Margarita abierit et viderit omnia, quæ habuit, et emerit eam; ac perinde non est digna ponderatio etc. Ibid. n. 20.

Hugo Cardinalis in hæc thematis verba scribens, dubium quoddam movet, cur scilicet Joannes illos Christum sequi viderit, qui virginitatis laureola insigniti erant? Aut cur non potius sacros Doctores et Martyres in Agni contubernio et comitatu conspexerit? Et respondet: Quia nec martyrium, nec prædicatio signum est generalis innocentie generaliter, sed integritas virginitatis signum est generale innocentie generalis, quia probabile est, quod, qui se ipsum propter Deum contempserit, contempsit et mundum, et ea, quæ in eo sunt, unde signanter dicitur, quod sequuntur non Christum, sed Agnum, in quo innocentia exprimitur, et signatur. Ibid. disc. II, num. 2.

S. Thomas Aquinas, vel quisquis commentarii illius auctor est, super sæpe dicta Apocalypseo verba, virginæ Filium Dei sibi valde familiarem efficere, scribit: Acquirat, inquit, de virtute castitatis divinam familiaritatem in statu viæ; unde B. Joannem familiarius diligebat Jesus, in cujus sinu recubuit. Hinc etiam quisquis sanctarum virginum vitas legerit, frequentissimas illis

Christo ipsarum sponso visiones, revelationes, aliaque familiarissimæ benevolentie signa concessa fuisse reperiet; hæc enim præ cunctis aliis sanctis animabus, visitationibus, raptibus, extasiibus, et admiranda spiritus suavitate et consolatione a Christo demulceri solent. Virgines Virginem sequuntur, inquit Hugo Cardinalis, magis delectabiles et jucundi Deo, quam cæteri sancti; ac proinde primitiarum nomine a Spiritu Sancto appellantur, eo quod, sicut primitiæ fructuum delectabiliores sunt, et gratantius recipiuntur. B. Albertus Magnus quoque super illa verba: *Empti sunt ex hominibus*, dicit: Id est, quadam prærogativa ab aliis separati sunt; sicut primitiæ eliguntur ex fructibus. Et quidem observandum est, quod dicantur empti, qui baptismalem innocentiam servaverunt; redempti vero, qui a peccatis per poenitentiam redierunt.

Enim vero nihil est, quod natura nostra vehementius appetat, quam cibum, qui in substantiam nostram convertitur; at vero pari quoque appetitus vehementia virginæ a Dei Filio, velut spiritualis quidam ejus cibus, eique gratissimus, desiderantur; siquidem Spiritus veritatis ipsemet, qui virtutis continentie auctor et largitor existit, ipsum inter lilia pasci et nutrirî testatur: «Qui pascitur inter lilia.» quod idem est, ac si diceret: Qui virginæ plus amat et desiderat, quam quolibet alios sanctos; unde Ecclesia in hymno canit: «Qui pascis inter lilia, septus choreis virginum;» et sacer quidam interpres ait: Sicut diabolus eruente iracundia, et execrando coeno libilinis saginatur; ita Christus Dei Filius misericordie, mansuetudinis, vel castimonie liliis pascitur. Ibid. n. 5.

Nobilissimum acceptissimumque Dei consortium, quo Majestas ejus vel maxime honoratur, castæ sunt et puræ anime. «Virginæ sunt, hi sequuntur Agnum quocumque ierit,» quia ab Agni immaculati latere nunquam separantur. Unde S. Mater Ecclesia in earum honorem ita canit: «Septus choreis virginum Sponsus decorus gloria. Quocumque pergis, virginæ sequuntur, atque laudibus post te canentes cursitant.» Porro quotidiana videmus experientia, quod, tametsi Principes omnes benemeritos aulicos suos diligant, inter illos tamen aliqui communiter inveniuntur, qui ipsorum se majori gratia dignos efficientes, iisdem præ cæteris chariores sint, sive id fiat, quia ipsorum se

genio aptius componunt, sive obliam quamdam prærogativam, et virtutem singularem, per quam se clementie domini sui majori insinuant; quibus proinde ad penitendum ad Principis sui secretiora penetralia, nulla opus est janitoris aut ephebi camerarii insinuatione, sed liberum habentes aditum familiarissime cum eo conversantur, et ut plurimum, quocumque se ejusmodi Principes recipiunt, individui eorum socii, et grati comites existunt. Eodem quoque modo, tametsi Salvator noster omnes servos suos honoret, diligat, suamque illis gratiam et paternam benevolentiam exhibeat, in illis tamen quam maxime sibi complacet, qui virginitatis suæ florem illibate custodiunt: «Hi sequuntur Agnum quocumque ierit.» Ibid. n. 1.

Nullus eis locus, inquit Hieronymus, in illa cœlesti aula clauditur, sed cuncta eius divinarum mansionum habitacula reserantur. S. Isidorus, super prædicta Apocalypseo verba, scribens dicit: Tantum autem est in virginibus castitatis donum, ut etiam Joannes tantum eos Agni vestigiis inherere prescribat, qui contaminati a mulierum coitibus non fuerint; ipsi enim sunt centum quadraginta millia Sanctorum cytharistarum illibate virginitatis, inviolate castitatis in corde, qui sequuntur Agnum, quocumque ierit, quem nemo sequi vel audita valet, nisi tantum Virginitas.

Anselmus illa Apostoli ad Corinthios verba: «Præceptum Domini de virginibus non habeo, sed consilium do,» ponderans, rationemque assignare volens, cur virtus isthæ adeo Christo grata sit et accepta, dicit: Quia ubi præceptum, ibi necessitas est servitutis, ubi vero consilium datur, ibi est arbitrium offerentis; ibi aliquid facere non licet, hic autem licet, et ideo plus amat virginæ Christus, quia sponte tribunt, quod sibi non fuerat imperatum; majoris autem gratiæ est, offerre quod non debes, quam reddere quod exigeris. Unde Albertus Magnus super illa verba: «Hi sequuntur Agnum quocumque ierit» dicit: Sequuntur in quæcumque viam, sive ad viam præceptorum, sive ad viam consiliorum. Enim vero Virginitatis lilium illibatam servare, actus est perfectio nis et heroicæ virtutis, ac proinde S. Joannes ex mero instinctu divino dicit: «Hi empti sunt ex hominibus primitiæ,» non quasi alii homines, Agni in monte Calvario occisi pretioso sanguine empti, aut redempti non

fuert, sed ut inde discamus, Virgines ab eo primo loco fuisse privilegiatas; et ideo dicit: « Empti sunt ex hominibus primitiæ, » quasi diceret, virgines in præmium sequela suæ primæ fuerunt, quæ ex ditissimo et pretioso Agni thesauro participarunt: « Hi sequuntur Agnum quocumque ierit. » Hujus quoque specialis Christi erga virgines benevolentie alia assignari potest ratio, quam S. Antonius de Padua addicit, cum ait: Cum omnes animæ sponse sint Christi, specialius tamen Virgines, quia sicut sponsus et sponsa una sunt caro, 1. Cor. 7. ita caro Virginum carni Christi verius se conformat, quam aliorum, quia sicut caro Christi non vidit corruptionem, sic nec caro Virginum. Ibid. n. 7.

S. Augustinus canticum novum, quod in processione Agnum immaculatum turmatim sequentes modulaturæ sunt, considerans, amabilibus hisce verbis eas invitat dicens: Perseverantes, laudate Dominum dulces, quem cogitatis uberius; sperate felicias, cui servitis instantius; amate ardentius, cui placetis attentius; lumbis accinetis et lucernas ardentibus, expectate Dominum, quando veniat a nuptiis. Vos afferetis ad nuptias Agni canticum novum, quod cantabitis cytharis vestris, non utique tale, quale cantat universa terra, cui dicitur: « Cantate Domino canticum novum, cantate Domino omnis terra; » sed tale, quale nemo poterit dicere, nisi vos. Ita enim testatur quidam, Agno inter omnes alios quam maxime dilectus, inquit S. Augustinus: « Nemo poterat dicere canticum, nisi illa centum quadraginta quatuor millia, qui empti sunt de terra. » Quo ire putamus hunc Agnum, quo eum nemo sequi vel audeat, vel valeat, nisi vos? Quo putamus eum ire? In quos saltus et prata? Gaudia virginum Christi de Christo, in Christum, cum Christo, post Christum, per Christum, propter Christum. Gaudia propria virginum Christi, non sunt eadem non virginum, quamvis Christi; nam sunt alia alia, sed nullis talia; merito eum sequimini virginitate cordis et carnis, quocumque ierit. Quid est eum sequi, nisi imitari? Porro qua ratione intelligendum sit, quod canticum illud a nullis aliis, quam a virginibus eam possit, Venerabilis Beda declarat dicens: Singulariter canticum Agno cantare, est eum eo in perpetuum præcunctis fidelibus etiam de carnis incorruptione gaudere, quod tamen electi ceteri canticum audire possunt, licet dicere nequeant. Laudes,

gratiæ, voces, et cantus a virginibus modulati, suaviore Agno harmoniam efficiunt, quam si omnes alii Sancti ad modulos canere contenderent, Ib. n. 44.

Daniel famosam illam trium puerozum recenset historiam, qualiter scilicet, dum hi in flammam vehementiam, haud secus ac in rotulento quodam, ac spirante aere festivi gestiebant, Rex sacrilegus obstupefactus, propiusque accedens dixerit: « Nonne tres viros misimus in medium ignis compeditos? Qui respondentes Regi dixerunt: Vere, Rex. Respondit et ait: Ecce ego video quatuor viros solutos et ambulantes in medio ignis, et nihil corruptionis in eis est, et species quarti similis Filio Dei. » Circa quam historiam merito quaerendum venit, cur Filius Dei hisce pueris se jungere, illisque in habitu, vultu, moribus, cunctisque actionibus similis videri voluerit? *Video quatuor viros.* Sed ecce tibi rationem in promptu: Nihil corruptionis in eis erat; hi namque pueri vitam agebant incorruptam, immaculatam, virginem; et ideo Aponius super illa Canticorum verba: « Qui pascitur inter lilia, » dicit: Tres pueri Hebræi virginitatis dilectione missi sunt inter Babylonicas flammam, in eisque mediis ardente fornace, quasi inter lilia Dominus pascitur, eo quod semper requiescat in cordibus diligentibus virginitatem.

S. Joannes, ut in Apocalypsi legitimas, Angelum adorare volens ab Angelo eodem passus est repulsam: « Cecidi, ut adorarem ante pedes Angeli, et dixit mihi: Vide ne feceris. » Ubi merito quaerendum venit, quonam motivo hic Angelus voluntarium hoc S. Apostoli obsequium admittere renuerit? « *Conservus enim tuus sum.* » Sed quo pacto Angelus, qui humanam naturam adeo sua natura præcellit, Joannem vere conservum et collegam dicere poterat, quando hic etiam in terra constitutus mortali carne præcinctus erat? Respondeo: Verum quidem est Angelum naturam sua Joanne præcellentiore fuisse, verum tamen Virgo erat, et ideo verus Angeli collega erat, nam ut Rupertus, Abbas Tuitiensis, ait: Altioris honoris et gratiæ est sacra Virginitas, quam pia commendat humilitatis venustas. B. Petrus Damianus, serm. 1. de hoc S. Apostolo, ait: Noluit adoratore quem decernebat æqualem, socium iudicavit; quamvis enim in omnibus Sanctis semper sit Angelicæ munditiæ contubernalis et cognata virginitas, Beatus tamen Joannes

tanto reliquos virgines superat, quanto virginitati B. Mariæ, per sedulitatis et perpetuæ custodia meritum appropinquat. Ib. dis. v. n. 5.

In Actibus Apostolorum, Hebræi pertinaces et increduli, suos in Sanctum Protomartyrem defigentes oculos, viderunt faciem ejus tamquam faciem Angeli, cum tamen illum mortali carne cinctum esse cernerent, talemque ex vulnibus per conjectos in illum lapides inflictis, et sanguine manantibus agnoscerent. Verum tamen mirum non est, quod, his non obstantibus, S. Stephanus illis Angelus quidam esse videretur, siquidem ut S. Augustinus ait: In amice Angelorum similitudo apparuit; quia igitur purus et immaculatus Virgo erat, vultum præseferbat Angelicum. Ib. num. 7.

S. Bonaventura multas continenter viventium excellentias et prærogativas recenset, ex quibus hæc potissimum præsentis proposito nostro deservit, quod scilicet Angelis amabiles faciat, eujus hanc adducit rationem, quia eum naturaliter omne animal diligat simile sibi, etiam Angeli casti omnes castos familiaris diligunt; ideo quoque S. Apostolus dicebat: « Nostra conversatio in caelis est; » at vero ex quo Sanctus hic Apostolus cum hominibus commorabatur in terra, quomodo se in Paradiso conversari, veraciter dicere poterat? Sciendum est igitur, Paulum purum et castum Virginem fuisse, virgines autem etiam dum hic in terris nobiscum degunt, consortio gaudet Angelorum. Unde S. Ambrosius ait: Dicit Apostolus, *nostra autem conversatio in caelis est*, et celestium conversatio potest esse nobiscum, hoc est, ut qui vita vivimus Angelorum, recte consortium mereamur. Legatis velim S. August. in quodam sermone in Dominicam 23. post Trin. ibi namque hoc de virginibus invenitis testimonium: Qui in castitate vivunt, Angelicam habent in terris conversationem; castitas homines caelo conjungit, Angelis facit civem.

De matrona quadam Anglicana, Cæcilia nomine, Annales Ecclesiastici referunt, quod post mariti sui mortem coram Archiepiscopo Cantuariensi votum emisit perpetuæ castitatis; cum autem in propinquo esset, ut ex hac vita in alteram commigraret, confessarium suum, qui ex ordine S. Domini Religiōsus erat, ad se accersiri fecit, qui in digito ejus annulum conspiciens aureum, ancillis ejus præcepit, ut eum e digito tollerent, ne

in eo momento, quo vel maxime humilitas ei profutunda erat, hoc esset ornatu conspicua. Quod illa inaudiens, licet semiviva, resumpto spiritu, sic loqui conata est: Absit, absit hoc, Pater, a me, ut unquam recedat a me viva vel mortua hic annulus, quem ante tribunal Dei sponsi mei proferam in testimonium inviolatæ, quam ei per hunc annulum promisi, continentiæ, ut recipiam, quam pepigimus, retributionem. Scio, cui credidi, quoniam nobilium amplexus pro ipso cum optimis dotibus recusavi. Ecce tibi quanta cum libertate et fiducia æternam sperabam retributionem. Atque hæc dicens expiravit animam in Paradisum, ut pie creditur, transferendam. Ib. dis. vii. n. 20.

Præterea homo castus ipsis quoque Dei sibi comparat gratiam et benevolentiam, teste Sapiente, qui in Ecclesiastici libro ait: « Gratia super gratiam mulier sancta, et pudorata. » In pessimo illo sæculo, in quo ipsomet Spiritu Sancto teste. « Omnis caro corrumperat viam suam, » nullus in universo genere humano reperiebatur, qui gratiam et amicitiam Dei non amississet, nisi solus Noe. Unde in universali illo diluvio solus ipse cum sua familia commune evasit naufragium. « Noe vero invenit gratiam coram Domino. » Sed quaenam de ipso ad posterum memoria in sacra Historia conscribuntur opera aut facta heroica, unde hæc sibi gratiam promeritus fuit? Num forte, quod exemplo Abrahæ patriam et parentes derelinquit? Aut vero, quia ad imitationem Isaaci vitam suam propriam Deo in sacrificium obtulit? Nihil horum in Scriptura de ipso legitur, sed solum hoc de illo dicitur: « Justus atque perfectus fuit, ambulavit cum Deo, » et hoc totum est, quod de ipso quo ad merita hujus sibi comparat benevolentiam in Scriptura sacra legitur. Verum tamen doctissimus Oleaster verba illa Scripture: « Noe vero cum quingentorum esset annorum genuit Sem, » mature ponderans ipsissimam attigisse videtur rationem, cur Noe tantam sibi apud Deum comparavit gratiam et benevolentiam. Dicit enim: Commendat valde castitatem et continentiam Noe, qui quingentis annis cœlihem vitam duxit, et ideo forte tam gratus Deo esse meruit, ut in toto terrarum orbe solus in oculis Dei justus videretur. De nullo enim alio legitimus, tamdiu generationem distulisse. Quod vero postea matrimonio se junxerit, id eum ex speciali divina inspiratione, credi-

bile est, ea præcipue de causa fecisse, quia nimirum Deus ex toto genere humano, parvam quamdam scintillam, ejus videlicet familiariam, reservare decreverat, ac proinde volebat, ut ipse, et familia ejus homines essent castissimi, et continentissime viuentes, ut hac ratione, sicut reliquos totius generis humani homines propter incontinentiam disperdebat, ita humanæ stirpis jacturas per viri alicujus, castitatis virtuti addictissimi, progeniem restauraret. Ibidem dis. viii, n. 3.

S. Bonaventura in lilio sex grana, quasi aurea, et sex folia nivis instar candida considerans dicit: Et nota, quod in lilio sex sunt folia nivei coloris, et sex grana aurei coloris; sex folia nivea significant carnis pudicitiam et sex grana aurea significant mentis munditiam. Primo ergo in lilio sunt sex folia, in quibus figurantur sex ad pudicitiam necessaria. Primum folium est cibi et potus sobrietas, juxta illud S. Hieron. in epist. xlii ad virginem Eustochiam ita scribens: Virgo fugiat vinum, ut venenum; nam vinum et adolescentia est duplex incedendum voluptatis. Nam Pierius Valerianus in suis Hieroglyphicis huic flori proprium esse dicit, quod si vino humectetur, candorem suum primo perdat. Secundum folium, inquit Seraphicus Doctor, est habitus asperitas. Unde dicit Bernardus: Memento, quod asperior carduus pannum facit leniorem, sicut asper habitus carnem facit castiorem. Tertium folium est laboris strenuitas, et per contrarium ignavia et otium sunt summum luxuriæ nutrimentum, juxta illud Ezechielis: « Hæc fuit Sodomæ iniquitas sororis tue, superbia, saturitas, abundantia pacis, et otium. » David in domo otians commisit adulterium. Quartum folium est custodia sensuum, et maxime quoad visum et auditum, quia curiositas videndi et audiendi via est ad peccatum, cujus exemplum patet in Dina. Quintum folium est modestia verborum, et maxime immundorum, quia maxime excitatur luxuria per verba dissoluta et inhonesta, nam dicit Apostolus, I, Corinth. xv: « Nolite corrumpi inanibus verbis; corrumpunt enim bonos mores prava colloquia. » Et ideo S. Hieronymus, epistola prima ad Demetriadem, post. med. Tomi noni, inquit: Sermo virginis prudens sit, et modestus, tardus, vel rarus, nec tam eloquentia pretiosus quam pudore. Sextum folium est fuga occasionum; idque confir-

mat auctoritate S. Bernardi, homilia tertia super *Missus est*, ita momentis: Virgines quæ veræ virgines sunt, semper debent esse pavide, et nunquam secure, ut et non timenda secure etiam perhorrescant. Ibid. dis. xii, n. 27.

Est alia quoque hujus floris proprietas, quam observat S. Bernardus, dum ait: Nec enim vel levissimam spinæ sustinet ulla tenebris punctationem floris teneritudo, sed mox ut modice premittitur, perforatur. Ita pariter candor hujus virtutis, per quamvis puncturam, aut per quodvis verbum minus honestum, per obtutum minus pudicum, vel denique per cogitationem, aut contactum, turpem facile nimis offenditur. Nam ut S. Hieronymus ait: Tenera res in feminis fama pudicitiae, quasi flos pulcherrimus, cito ad levem marcescit auram, levique flatu corrumpitur, maxime ubi ætas consentit ad vitium. Ibid. numer. 49.

S. Bonaventura de consiliis Evangelicis disserens, tres distinguit aureolas; scilicet Virginum, Martyrum, et Doctorum; Virginum flore, Martyrum gemmea, Doctorum aurea. At vero quænam est ratio, quod, cum virginitas aliis virtutibus superior existat, non tamen ipsa honoretur, aut remuneretur corona aliqua, sive aureola gemmea, sed ex floribus contexta? Quia in Scriptura castitas flos dicitur, merito castis corona de floribus datur; et nota, quod castitas instar floris solo tactu marcescit, quia tactus impudicæ delectationis castitatem omnino corrumpit.

Si doctoribus sacris fidem adhibere volumus, virginitati et continentie martyrii meritum nequaquam deest. Hoc enim S. Bernardus clare et perspicuis verbis assertit, dum ait: Genus martyrii, spiritu facta carnis mortificare, illo nimirum, quo membra caduntur ferro, horrore quidem mitius, sed diuturnitate molestius. S. Laurentius Justinianus in sermone quodam de S. Hieronymo, sanctum hunc doctorem ex hoc capite martyrem fuisse probare nititur. Nempe sine sanguinis effusione gloriosi martyrii triumphum obtinuit; quod enim carnificis mucrone non pertulit, hoc in se ipso castitatis amore complevit. Idem quoque S. Hieronymus in vita S. Paulæ, illos, qui cum sævo hoc carnis tyranno fortiter dimicant, illiusque victores evadunt, inter Martyres quasi numerandos esse dicit. Non enim solum effusio sanguinis in confessione reputatur, sed devota quoque mentis servitus immacu-

lata, quotidianum martyrium est; illa corona de rosis et violis plectitur, hæc de liliis. De S. Thecla D. Chrysostomus ait: Erat igitur in ipsa etiam virginitas, quæ illis, qui rem accurate perpendunt, magnum quoddam martyrium ante martyrium videtur; cujus convincentem hanc assignat rationem: Sunt enim crudeles quidam carnifices corporis, imo carnificibus crudeliores. S. Isidorus Pelusiota, in quadam epistola sua, idem punctum his verbis tangit, dicens: Virginitatis certamen magnum quidem et præclarum et divinum est; nam adversus corporis voluptatem ipsi bellum est, quod in aliis certaminibus labores minuit; voluptates enim et delectationes maxime carnales nimis sunt homini conaturalæ, et ideo eximia virtute opus est, ut debellantur. Ibid. dis. xvi.

Signum Virginis in coelesti Zodiaco, ut diximus, in medio Leonis et Libræ consistit, ad denotandum, quod virgo ad instar leonis, qui apertis oculis dormit, vigilare debeat, atque insuper discat quodvis verbum, unumquemque obtutum, omnem motum esse librandum sibi, et ponderandum esse exacte, omniaque et singula eidem suspecta esse debere. Idem dis. xxv.

Lucas Wadingus in Annalibus Franciscanis refert, quod cum Religiosus quidam P. Egidium conveniens, coram eo gloriatus de obtenta adversus carnis vitium gloriosa victoria, modum quoque recensisset, quo carnis preparatos sibi evasisset laqueos, inter cætera, sequentis a tergo femine dixerit sibi immissam concupiscentiam, eoque validiorem, quo proprius illa accedebat, stetit vero parumper, atque prætereuntem serius aspexisse, mox omnem evanuisse tentationem. Quem P. Egidius mox interrogavit, an mulier illa speciosa, an vero deformis, juvenula aut vetula fuerit; cui cum Religiosus vetulam et turpem fuisse respondisset, mox vir Dei in hæc verba subjunxit: Quid ergo mirum, si præterit tentatio apposito antidoto? Scias, fili mi, potius succubuisse te, quam visisse. In eo consistebat victoria, quod prætereuntem non aspiceres, sed demissis vel clausis oculis te tentantem omnino negligeres. Hisque, utilissimum quoddam, nostro proposito admodum opportunum, subjunxit documentum, dicens: Victoria tentationis carnalis, non in congressu, sed in fuga securior et firmior; cave iterum, ne molestas tibi feminas, neque in universum ulla in faciem respexeris;

nam pro vetula adolescentula, et pro fœda speciosa se tibi objicet, quæ tentationem non remittit, sed augebit; non tollet, sed immittet; quo fiet, ut facile pro victoria turpem lapsum, et pro gloria perpetuum reportes infamiam. Idem, dis. xxviii, n. 4.

MISCELLANEA.

Virgines Vestales Romæ tanto in honore habebantur, ut nec attingi quidem possent, et duobus licitoribus uterentur, ac si casu in aliquem relinissent, qui ad supplicium duceretur, is statim liberaretur. PLAUTUS l. II *ult.*

Thales Milesius, unus e septem sapientibus, suadenti matrimonium, cum adhuc junior esset, nondum esse tempus dixit; major vero natu cum esset, eodem instante, non amplius esse tempus, respondit. LÆRT. l. I.

Myrrhus philosophus rogatus, cur uxorem non duceret? respondit: Si probam duxero, eam cogar relinquere in morte; si improbam, multa ab ipsa patiar; si pauperem, eam alere debebo; si divitem, ejus improperia et jactantiam audire cogar; si turpem, eam odisse debebo; si pulchram, custodire debebo. Et pessimum omnium est, quod ei libertas mea tradenda est, ipsa tamen gratias mihi non agit. FAB. in fest. S. Cath.

Gaudens gaudebo in Domino, et exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimentis salutis, et indumento justitiæ circumdedit me, quasi sponsum decoratum corona, et quasi sponsam ornatam monilibus suis. Ubi bene notandum, quod Propheta se sponsum et sponsam vocat, ut insinuet, non tantum hominem castum esse sponsum Dei, sed etiam sponsum castitatis. ISAIAS, lxi, 10.

An non grande miraculum, de quo Moyses dixit, Exod. iii, v. 3: Vadam et video visionem hanc magnam, quare rubus non comburatur? Atqui non minus mirabile opus est, hominem carneum carnalis affectus in carne positum respuisse. CASS. Collat. XII, c. xii.

S. Job dixit: Propter superbiam quasi leenam capies me; alludens ad modum, quo leenæ capiuntur structa fovea, et ove supra appensa, cui, dum insidiatur leena, in foveam cadit. Sic Deus permittit, ut in occasionem tentationis incidant superbi, et dum

iniant delectationi illicite, cadant in foveam, de qua Salomon in Proverbiis dixit: Fovea profunda est meretrix, et puteus angustus allena; cui iratus est Dominus, incidet in illa. LUD. DE PONTE, t. III, tr. II, c. VII, § 1.

Climacus dixit: Incipientes incidere in peccata contra hanc virtutem, ob gulam; proficientes, ob superbiam; perfectos, ob temerarium iudicium latum de aliis. CLIMACUS, gr. x.

Ægyptii ornabant filias suas etiam pauperes torquibus, et ab aliis pro torquibus filias stipes petebant. In his torquibus figuræ erant sex: Prima, turtur cum lemmate: « Sic sola: » Secunda, columba cum lemmate: « Sic casta: » Tertia, aquila cum lemmate: « Sic prompta: » Quarta, ciconia cum lemmate: « Sic pia: » Quinta, noctula cum lemmate: « Sic vigil: » Sexta, alauda cum lemmate: « Sic sancta, aut devota. LUD. DE PONTE, supra citatus.

S. Aug. Deum esse castitatis auctorem sequentibus verbis indicavit: Dominus noster Jesus Christus ideo per Virginis casta membra venit ad terras, ut ostenderet, Deum esse castitatis auctorem. Portemus ergo, et nos, Deum in casto corpore, quem Virginis casta membra portaverunt, Christus enim magister est castitatis, et ideo qui castitatem non habet, Christum portare non potest. Serm. XIII de Temp.

Simon de Cassia dignitatem castitatis ex eo colligit, quod Christus duabus virginibus factus est subditus, ut quod illorum Christus complet vota, desideria perficit, qui se puritati et munditiæ tradiderunt. Et hinc spes magna est facta amantibus calibem vitam, quanta eis in altera vita familiaritate donandus, qui duobus castis in hac vita factus est subditus. L. II. c. XXXIV.

S. Joannes vidit virgines in monte sequentes Agnum, quocumque ierit, quia, ut S. Gregorius loquitur, per meritum incorruptionis quo a terrenis et carnalibus delectationibus se dividunt, in superna Redemptoris gloria sublimantur. S. GREGOR. in l. I, Reg. c. XIII.

S. Chrysostomus petenti: Pinge mihi sermonem virginittatis, ait: Eum in celo loco patentissimo pictum, dum in Zodiaco signum Virginis inter Libram et Leonem positum est, ut indicetur, pro virginittate et castitate servanda semper fortitudinem et temperantiam necessariam esse; nam virgo, eodem teste, a bello nunquam cessare potest. Hom.

IX, de pen. apud Drex. p. 1, Ros. c. x, § 13. Quidam, e S. Domini familia, cum pro castitate tuenda multas ei difficiles pugnas sustinuisset, nec tamen succubisset unquam, ipsi daemones inviti acclamarunt: Vicisti, vicisti, quia in igne fuisti, et non arsisisti. Ibid.

S. August. rogatus, cur cum sorore habitare nollet? respondit: Quia non sunt mihi sorores, quæ cum mea sorore sunt. Hinc alteri quoque suasit: Contra libidinis impetum apprehende fugam, si vis obtinere victoriam. Ser. ccl. de Temp.

Hannon, Ægyptius, Abbas, postquam ab initio uxore ducta, ei virginittatis custodiam persuasisset, et octodecim annis, cum ea velut sorore habitasset, sæpius cum ea dicere solebat: Plurima pars hominum nescit, quam suavis sit sopor in vacuo cubili, quod solus quis occupat. Hinc postea Nitriam concessit, et plurimum monachorum pater est factus. Ex Paladio c. VIII.

S. Hieronymus ait: Gentilem errorem Deas virgines armatas finxisse cum seuto et lancea, ut significarent, sine bello pudicitiam non posse defendi. Ibid.

AXIOMATA.

Castitas in juventute martyrium est sine sanguine.

Voluptatem vicisse, voluptas est maxima.

Nulla major victoria, quam quæ de cupiditatibus carnis refertur.

AUCTORES.

Hieremias Drexelius, in *Niceta*. Item in *Rosis*, p. I, c. IX.

Ludovicus de Ponte t. III, tr. II, c. IV et tr. VI, c. IX.

Alphonsus Rodriguez p. III, tr. IX, toto.

Hieronymus Platius l. II, de *Bono statu Relig.* c. IV.

Lucas Pinellus t. III, tr. III, toto.

Bernardinus Rosignolius l. IV, de disc. Christ. c. XXXV.

Stimulus virtutum adolescentiæ lib. I et III toto.

Petrus Sanchez in *Regno Dei* p. V, cap. VIII.

Pædagogus Christianus p. I, cap. XXIV, § 3.

Franciscus Labata v. Castitas.

Ludovicus Granatensis, in locis communibus f. 353.

Franciscus Arias t. III, de *Imitatione Christ.* tr. VI.

Antonius Gaudier, de *Natura et causis perfectionis* p. IV, c. XV.

Jacobus Alvarez t. II, l. V, p. 2, tota.

Joannes Busens, in *Viridario* v. Castitas.

Jacobus Marchantius, in *Tuba sacerdotali* lect. XII, tr. III.

Matthias Faber, in festo S. Catharinæ cone. I, II et III. Item in Actuario in festo S. Silvestri, them. II, et in festo Sanctæ Catherinæ them. II.

Nicolaus Lancizius, opus. II, c. VII et opus. IV, c. IV, n. 116 et seq.

Josephus Mansi, t. I, *Bibl. mor.* tr. XIV.

Vincentius Caraffa, in *Seraphino seu Schola sancti amoris*.

S. Franciscus Salesius, de *Amore Dei*.

CATECHESIS.

Quam necessaria non modo, sed utilis etiam sit hujus tituli propositio et tractatio, vel ex ipsa catechesis definitione colligi facile potest; cum enim catechesis nihil aliud sit, quam rudium in materia ad fidem et salutem pertinenti instructio, facile intelligitur, non minus honorificam et meritoriam catechanti, quam utilem necessariamque catechizato esse hanc catechesim. Quia vero de insigni muneris hujus præstantia de virtutibus catechantis, et modo, industriaque in ipsa catechizationis praxi observandis egi fusius ego, in fine septimæ meæ instructionis, quæ de munere concionatorum tractat, præterea communes doctrinæ in catechismo explicandæ passim in catechismis ad hunc finem ex instituto compositis et impressis proponuntur, eas solum modo doctrinas in hoc titulo afferam, quæ circa in festa varia Ecclesiæ, et caeremonias in illis observari solitas catechistam scire docere convenit; hæ enim cum non modo rudibus ad plenam catechetice doctrinarum notitiam acquirendam, sed etiam ipsis concionatoribus pro formandis in occurrentia talium festorum concionibus non modice servire posse videantur, merito etiam lectori tanto gratiores futuræ sperantur, quanto rarius ille tali modo et

ordine apud Auctores explicatæ reperitur.

Quæstionculæ de Adventu.

Quæritur I. Quare tempus 4. hebdomadarum fest. Nativitatis Christi antecedentium Adventus vocatur? Resp. Quia quadruplicem Christi adventum nobis Eccl. hoc tempore in memoriam revocat, scilicet adventum Christi in mundum; adventum illius in iudicio ejusque particulari; adventum ipsius in iudicio universali, et adventum ejusdem in corda hominum per gratiam sanctificantem.

Q. II. Quare hoc tempus ab Eccl. institutum est? Resp. Ut per dignam penitentiam ad festum solemnissimum Nativitatis dignius celebrandum nos preparamus et mundum Christo infanti in cor nostrum venturo habitaculum preparamus. Quapropter Ecclesia illa S. Pauli verba hoc tempore occinit: « Fratres, hora jam est nos de somno surgere: Ecce nunc tempus acceptabile; ecce nunc dies salutis. Abjiciamus ergo opera tenebrarum, et induamur arma lucis. »

Q. III. Quare violaceo colore utitur hoc tempore? Resp. Ad tristitiam et dolorem, quem de peccatis concipere debemus, significandum; hinc et nuptiarum gaudia hoc tempore interdiciuntur.

Q. IV. Quomodo hoc tempore ad Nativitatem Christi preparare nos debemus? Resp. 1. Per ardens desiderium, quod Christi adventus desideretur; hinc Ecclesia assidue clamat hoc tempore: « Rorate celi desuper, et nubes pluant justum aperiatur terra, et germinet Salvatorem. » 2. Per seriam peccatorum detestationem et confessionem, uti S. Aug. in Dom. II, Adv. sequentibus verbis monuit: « Sanctam et desiderabilem, gloriosam ac singularem solennitatem, hoc est, Nativitatem Domini, fratres dilectissimi, devotione fidelissima susceperunt, totis viribus nos debemus cum ipsis adiutorio preparare et omnes latebras animæ nostræ diligenter aspiciere, ne forte sit in nobis aliquid peccatum absconditum, quod et conscientiam nostram confundat ac mordeat et oculos divine majestatis offendat. Nam licet Christus Dominus noster post Passionem resurrexerit, et in cælum ascenderit, considerat tamen, ut credimus, et diligenter attendit, qualiter se unusquisque servorum ejus sine avaritia, sine ira, sine superbia, atque luxuria ad